

Voorwoord

Binnen het geheel van aandoeningen van de urinewegen nemen urologische aandoeningen de meeste plaats in. Urineweginfecties en nierstenen zijn daarbij de meest gestelde diagnosen. Dit maakt dat huisartsen bij klachten als hematurie en pijn in de flank de neiging hebben de aandacht eerst te richten op de urologie. Dat is terug te zien in de NHG-Standaarden: onder het hoofdstuk U urinewegen vallen maar liefs vier standaarden. Naast de urineweginfectie en het steenlijden zijn dit mictieklachten bij mannen en incontinentie voor urine. Nefrologie staat veel minder in de belangstelling. Toch hebben huisartsen dagelijks met nefrologie te maken. Veel aandoeningen gaan gepaard met nierfunctiestoornissen en deze hebben niet alleen een verband met klachten maar ook met medicatiegebruik en ten slotte met de levensverwachting.

In dit boek heeft de redactie getracht een min of meer compleet overzicht te geven van de nefrologie voor zover relevant voor de huisarts. Daarbij werden auteurs niet geremd om de diepte in te gaan.

Dit boek over nefrologie is op een bijzondere manier tot stand gekomen. Prof. Jack Wetzels, hoogleraar nefrologie aan het Radboudumc in Nijmegen heeft samen met de internisten die op zijn afdeling in opleiding zijn voor nefroloog het raamwerk gemaakt voor de hoofdstukken. Daardoor kunnen de bijdragen beschouwd worden als een leerboek nefrologie voor de huisarts en huisarts in opleiding. Hij heeft daarbij veel hulp gehad van Nynke Scherpbier, huisarts en hoofd van de eerstelijnsopleidingen in Nijmegen. Alle auteurs zijn werkzaam in het Radboudumc.

In het eerste deel starten we met een hoofdstuk van prof. Jack Wetzels en dr. Marije Baas. In dit eerste hoofdstuk wordt uitgebreid ingegaan op de begrippen en definities van de anatomie en de functie van de nier, het optreden van nierschade en nierinsufficiëntie en de epidemiologie van nierziekten.

In het tweede hoofdstuk gaat Joan Doornebal, internist in opleiding, uitgebreid in op de nierfunctie en de methoden om deze te kunnen meten. Het schatten van de nierfunctie gebeurde aanvankelijk via de formule van Cockcroft en Gault. Later zijn er gemodificeerde formules gekomen, terwijl er ook andere markers voor een schatting van de nierfunctie zijn ontwikkeld.

In hoofdstuk 3 beschrijven dr. Yvonne de Waal en dr. Angèle Kerckhoffs, beiden internisten in opleiding tot nefroloog, urineafwijkingen en elektrolytstoornissen. Zij hebben een prachtige tabel toegevoegd waarin voor alle elektrolytstoornissen is beschreven welke klachten daarbij passen en hoe de huisarts in dat geval zou moeten handelen.

De acute nierinsufficiëntie wordt besproken in hoofdstuk 4 van dr. Youlia Ahmet en Lies Vingerhoets, beiden internist-nefroloog. Een groot deel van de acute nierinsufficiëntie in de huisartspraktijk wordt veroorzaakt door obstructie zoals nier- en ureterstenen en prostaathypertrofie. Het is daarom minder zeldzaam dan gewoonlijk wordt aangenomen.

Hoofdstuk 5 is geschreven door drs. Anne Esselink, internist in opleiding, Nynke Scherpbier, huisarts en Kees Kramers, internist-farmacoloog. Medicatie kan invloed hebben op de nierfunctie en de nierfunctie is een belangrijke parameter bij het voorschrijven van medicatie. In dit hoofdstuk worden veel praktische handvatten gegeven aan de huisarts.

In het tweede deel staat de chronische nierschade centraal en wordt ingegaan op nierproblemen bij bijzondere groepen zoals zwangeren en kinderen.

In hoofdstuk 6 beschrijven Chantal Bosma en Ellen van Ommen, beiden internist in opleiding tot nefroloog in Nijmegen, alles wat komt kijken bij chronische nierschade. Er wordt een risicoclassificatie voorgesteld en er wordt benadrukt dat de benadering van de patiënt met chronische nierschade multifactorieel is.

In het zevende hoofdstuk benadert Nynke Scherpbier, huisarts, de chronische nierschade vanuit het perspectief van de huisarts, maar vooral vanuit een transmuraal perspectief. De zorg wordt waar mogelijk in de eerste lijn geleverd met een belangrijke rol voor praktijkondersteuners. En er wordt optimaal gebruikgemaakt van de deskundigheid van apotheker en nefroloog.

Vervolgens komt in hoofdstuk 8 de nierfunctievervangende therapie aan de orde. Op dit moment zijn er in Nederland 9000 transplantatiepatiënten en 6000 patiënten die dialysebehandeling ondergaan. Harmke Korpershoek en Martijn van den Hoogen, beiden internist in opleiding tot nefroloog, benadrukken dat transplantatie met een nier van een levende donor nog steeds de beste optie is. Dialyse beschouwen zij als een intensieve behandeling met een hoge mortaliteit en morbiditeit. De keuze voor het al dan niet starten van een dialysebehandeling en de keuze voor de modaliteiten die er bij deze behandeling mogelijk zijn vergen intensieve betrokkenheid van en communicatie met de patiënt.

De laatste twee hoofdstukken betreffen bijzondere groepen patiënten. Marlies Cornelissen, kinderarts-nefroloog, laat in hoofdstuk 9 zien dat aandoeningen van de nieren zich bij kinderen anders presenteren dan bij volwassenen. In deze bijdrage wordt ingegaan op de aandoeningen bij kinderen die in de huisartspraktijk het meest voorkomen.

De laatste bijdrage betreft nierziekten bij zwangeren en nierziekten met een erfelijke basis. Rutger Maas, internist in opleiding tot nefroloog, laat in hoofdstuk 10 zien dat patiënten met chronische nierschade een verhoogd risico hebben op com-

plicaties in de zwangerschap. Dit gegeven vereist dat een zwangerschap bij een patiënte met nierschade goed wordt voorbereid. Veel nierziekten zijn erfelijk. Dit heeft consequenties voor de familieleden en mogelijke kinderen.

Deze uitgave *Inzichten in de nefrologie* is gebaseerd op twee nummers *Bijblijven: Nefrologie deel 1* en *Nefrologie deel 2*, onder redactie van:

prof.dr. W.J.H.M. van den Bosch, mevr. dr. A.J. Berendsen, dr. P. Dieleman, mevr. drs. D.J. Mesker, prof.dr. B. Meyboom-de Jong, drs. C.J. in 't Veld en dr. M. van der Wel.

Inzichten in de nefrologie

Voor de huisartspraktijk

van den Bosch, W.J.H.M.; Wetzels, J.F.M. (Eds.)

2014, X, 138 p., Softcover

ISBN: 978-90-368-0837-8